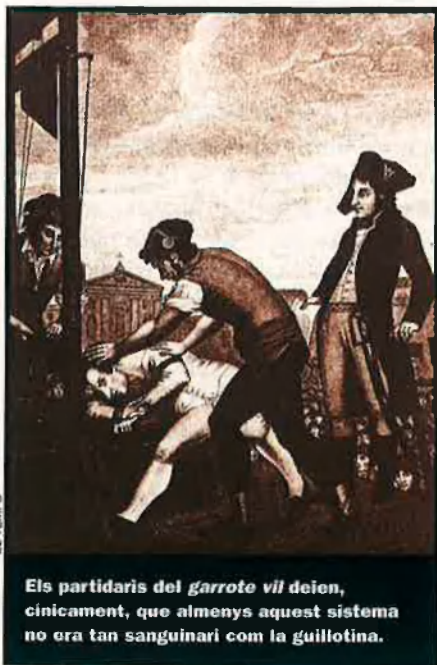

És necessària la pena de mort?

Repàs molt personal a la presència de la pena de mort en la història. La conclusió? El càstig capital és un anacronisme i un ultratge a la vida.

Els partidaris del garrote vil deien, cinicament, que almenys aquest sistema no era tan sanguinari com la guillotina.

El fet que Estat Units sigui una democràcia que aplica freqüentment la pena de mort resulta incompatible i repulsiu per als europeus, que durant el segle XX han abolit el càstig capital. Així s'estipula en la Carta Fonamental de la Unió Europea, en el segon article: "Ningú no pot ésser condemnat a mort, ni executat." Una prohibició *conditio sine qua non*, per a qualsevol nació aspirant a formar part de la Unió Europea. És inconcebible que un poble com el nord-americà, on més de la meitat dels ciutadans acudeixen assíduament i enfervorits a serveis religiosos, haja de suportar una llei de talió tan anacrònica i inhumana, "qui a ferro mata, a ferro mor". Quina incongruència tan gran la d'una nació que ostenta com a lema "*in God we trust*", i en què els discursos presidencials invoquen el "*God bless America*", que empri aquest barbàric càstig! El suport que els nord-americans mostren a la pena de mort sembla basar-se en l'existència de l'ànima com predica el cristianisme, i així esdevé "tolerable" remetre el condemnat a la suprema i última justícia del Creador.

Un argument a favor de la pena capital sosté que el criminal eliminat ja no delinquirà més; no es considera el fet que una proporció dels executats es descobreix més tard que eren innocents. Altrament, engarjolar un condemnat en una cel·la per commutació en cadena perpètua no deixa de ser tan cruel com la mateixa execució. Així apareix en l'obra *Santa Joana* de G. Bernard

Shaw. L'heroïna, quan el tribunal li comunicà que l'ha condemnada a presó perpètua per heretgia, "de penitència de pa i aigua", exclamà: "Encengueu la foguera inquisitorial; millor m'incinereu en viu que passar tota la vida en un forat com una rata." Un càstig, el capital, que no és dissuasori de la delinqüència violenta; a la Gran Bretanya, al segle XX, no es va detectar cap diferència en l'índex de criminalitat entre els períodes en què s'aplicava i els altres en què era abolit.

El president Bush, com a governador de Texas, va signar més de cent cinquanta penes de mort; com a president n'ha signades ja tres. Es mostrà en la premsa un devot Bush distribuïnt hòsties a la seva església luterana amb la mateixa destresa amb què signa penes de mort. Ben paradoxal resulta aquesta actitud si es compara amb la seua oposició a l'avortament, a l'ús de contraceptius i a la investigació amb cèl·lules embrionàries amb finalitat terapèutica. Una paradoxa que em recorda una notícia del *New York Times* dels anys 1980, quan la mare Teresa de Calcuta presidí un míting contra l'avortament ("*pro-life*") a la plaça reial de Madrid, sense saber que era el lloc on la Inquisició incinerava en viu pobres heretges ("*pro-choice*"). *Cosas veredes, Mío Cid...*

En resposta a les nombroses i acerbes crítiques, especialment europees, un flamant i prepotent Bush va declarar: "La pena de mort és un acte de justícia i constitueix la voluntat del poble." A aquest respecte, es podria especular sobre una

especiosa qüestió com ara: “No va ser la voluntat d’un poble, el jueu, que condemnà Jesús de Nazaret a la pena capital?” I es podria prosseguir amb la no menys capciosa pregunta: “Si a Israel no hagués existit la pena de mort, aleshores sense el sacrifici de Jesús, s’hauria originat el cristianisme, fonamental com és per a la redempció la seva mort i resurrecció...?” I es conclouria amb el corol·lari: “El cristianisme, sense aquests esdeveniments fonamentals, només amb predicacions, paràboles i fets més o menys taumatúrgics, no hagués passat de ser una doctrina moral similar al budisme...” Unes elucubracions que, pel seu caràcter d’ucronia, ben desgavellades, poden semblar una grossa *boutade*. Hi hagué encara un disbarat molt més gros, el comès per la inenarrable autoritat del cardenal Gomara, quan en plena eufòria del “*tercer año triunfal*”, en una cerimònia pública va proferir: “*Si la Falange hubiese existido en Jerusalén, a Jesús no lo hubieran crucificado...*” Així, ens trobaríem, *mutatis mutandis*, amb un més gran despropòsit que l’amunt descrit, emanat per tan distingida i elevada jerarquia. De més verdes en maduren... Val a mencionar que la revolució francesa, que va fondre el sempitern i mític dret diví dels reis, i tota la seqüència de convulsions dels segles posteriors, tingué com a acme l’aplicació de la guillotina als últims Capets.

La pena de mort va ser entronitzada a Espanya pels Reis Catòlics amb el “Santo Oficio” de la Inquisició, un fet que no figura entre els més decorosos de la història del cristianisme. Fou un bell inici per a les catòliques majestats per aconseguir la “*pureza de sangre*”, incinerant jueus conversos. En la present època de l’*aggiornamento*, s’ha tractat de justificar i eximir la Inquisició amb els subterfugis del “*meu culpa*” i les “*rehabilitacions*”. El cardenal Ratzinger, el successor del Gran Torquemada, declarà: “La Inquisició no va ser tan cruel i sanguinària com pretenien els lliurepensadors del segle XIX, més aviat va ser “suau, amable i humana...” i va servir per a salvaguardar la unitat religiosa. També va afegir que no van ser molts milers els heretges ajusticiats per la In-

En resposta a les nombroses critiques, un flamant i prepotent George W. Bush va declarar que la pena de mort “és un acte de justícia i constitueix la voluntat del poble”

quisició, com propalen els maliciosos liberals, sinó *només* uns pocs milers... quan amb una sola víctima causada per tan gran atrocitat, n’hi hauria prou per a cridar al cel.

La Inquisició a Espanya va ser abolida per Napoleó el 1808, però restablerta després per Ferran VII, i no va ser suprimida fins ben entrat el segle XIX; l’últim executat va ser un mestre d’escola a València, per ensenyar la teoria copernicana. Es dona el cas de refinada hipocresia i servilisme en Ferran VII, *El Deseado*, que felicitava des del seu exili Napoleó per les seues victòries contra els guerrillers de la guerra de la Independència. Restablert al poder va acceptar dòcilment la Constitució promulgada

per les Corts de Cadis: “Avancem tots, i jo el primer, pel sender constitucional.” Tot seguit, però, la va derogar i va començar a afusellar liberals, entre ells Riego, Torrijos, Pineda... Durant la Primera República es va derogar la pena de mort, però l’any 1874 enmig de revoltes pertot arreu, es va demanar al president Castelar que la restablís per mantenir la disciplina a l’exèrcit i així salvar el règim. S’hi va negar rotundament exclamant “Que s’enfonse la República, però que no peresquen els principis...” Quin contrast amb el règim i governants anteriors i posteriors!

En la dissortada història del segle XX, trobem Unamuno, que ens descriu en *La agonia del cristianisme*, un fet ben es-

INNOUEN I

A la Xina, on disparen un tret al clatell, la policia afegeix el sàdic refinament de presentar una factura als familiars de les víctimes per l'import de la bala usada

garrifós referent a la dictadura primoriverista, que va executar uns "pobres il·lusos", que havien estat absolts per un consell de guerra.

"Se'ls ha donat garrot perquè així ho exigeix el regne del terror. Perquè dient al rei d'Espanya (13 de desembre de 1924) que calia posar fi a la pena de mort per suprimir el botxí, em va contestar: 'Però aquesta pena existeix gairebé pertot arreu, en la República Francesa, i aquí almenys és sense efusió de sang...' Es referia al garrot comparat amb la guillotina..." Una resposta que va indignar Unamuno, que va ser deportat a Fuerteventura, d'on s'escapà a París i es va unir a altres exiliats oposats al règim, entre ells Blasco Ibáñez, per con-

tribuir a l'adveniment de la república. Espanya era l'únic país del món durant la monarquia i el franquisme on s'usava l'esmentat mètode d'execució, el *garrote vil*. Un artefacte monstruós de tortura importat de la Xina, on avui no s'aplica perquè el consideren "poc pràctic". Troben més expeditiu disparar un tret al clatell dels milers de condemnats anualment. A més la policia hi afegeix el sàdic refinament de presentar una factura als familiars de les víctimes per l'import de la bala usada.

Les masses obliden, els individus, recorden. Un de tants malfets de la dinastia borbònica que ha estat soterrat per la voràgine de la "incivil" i dècades de dictadura, succeí al desembre 1930, durant

la fallida rebel·lió de la guarnició de Jaca contra la monarquia. Els dos capitans que l'encapçalaven foren sentenciats sumaríssimament i afusellats a les 48 hores, un diumenge. Segons un precepte o tradició de l'Església catòlica, era prohibit d'ajusticiar en dies festius. La transgressió d'aquesta norma causà una gran reacció entre el públic, fins el punt de convertir-se en un factor decisiu en el resultat de les eleccions de l'any 1931 que enderrocaren la monarquia. També va ser sumaríssim el procés contra el president Companys. En una carta publicada pels anys noranta en *La Vanguardia*, es comentava que després de l'afusellament un clergue va manifestar seràficament: "acabe de sentir una bona notícia... que gràcies a Déu, Companys s'ha confessat." Així es tractava d'exculpar la consciència dels botxins, que al capdavant havien lliurat una ànima penitent a la ulterior justícia del Creador.

Sembla com si la història seria esvaïda i fofa sense el component tràgic de la mort violenta. Es creia que l'home era l'únic animal que matava membres de la mateixa espècie; ja al paleolític exhibia aquest instint, com es veu en les pintures rupestres de Morella la Vella, amb dos bàndols guerrerjant amb arcs i fletxes. S'ha descobert recentment, però, que antropoides, entre altres animals, entaulen guerres de conquesta, si bé l'home es distingeix per fer-ne freqüentment i emprar ginys de destrucció massiva. L'instint de violència ens el presenta la Bíblia amb el protocrim de Caïn, causat, com observà l'olímpic Goethe, "per una diferència en la manera d'adorar el mateix Déu". En la Bíblia l'aplicació de la pena de mort es fa per transgressions de la llei de Déu, com ara treballar durant el sàbat o tocar l'Arca de l'Aliança, tot en contravenció del "no mataràs" del Jahvè tronant dalt el mont Sinai.

Es necessària la pena de mort? Si el seu impacte s'ha fet sentir de forma tan decisiva i flagrant a través la història, per a l'home civilitzat del segle XXI no resulta únicament un anacronisme, sinó la pitjor iniquitat i ultratge que es pot fer a la sacrosanta inviolabilitat de la vida humana.

Alfred Giner Sorolla